

Рекомендації щодо підготовки до зими 2019-2020

Ключові дані

		Мають потребу (усього)	Мають потребу (пріоритет)	покриття (існуючі програми)	
ПУТ	ДГ в приватних будинках і квартирах	Донецька обл. + Луганська обл.	37,126 дг	5,500	3,150 покрито
					2,350 не покрито
	Особи в МКП та соц. закладах	Вся Україна	7,700 осіб	7,700	покрито
				7,700	не покрито
				5,531*	не покрито
НПУТ	ДГ в приватних будинках і квартирах	Донецька обл.	33,500 дг	14,603	6,000 покрито
		Луганська обл.	20,700 дг	9,000	8,603 не покрито
	Особи в МКП та соц. закладах	Донецька обл.	30,900 осіб	н/д	2,500 покрито
		Луганська обл.	19,100 осіб	н/д	6,500 не покрито
					11,347 покрито
					19,553 не покрито
				н/д	покрито
				н/д	не покрито
				23,182*	не покрито

* Примітка: кількість осіб в МКП і соціальних закладах було розділено на коефіцієнт Кластера 2,42, щоб отримати остаточну кількість домогосподарств.

Зміст

2.	Основні рекомендації.....	2
3.	Пріоритизація бенефіціарів програми підготовки до зими	4
4.	Опалення	6
	(а) ПУТ	6
	(б) НПУТ	7
5.	Зимовий одяг	9
6.	Утеплення житла.....	9
7.	Місця компактного проживання	10
8.	Державні програми підтримки.....	10
9.	Підтримка на НПУТ	11
10.	Список додатків	12

1. Умови та цілі програми підготовки до зими

Після майже п'яти років гуманітарного реагування на кризу на сході України конфлікт, який ніколи не був повністю заморожений, як і раніше позначається на життях тисяч внутрішньо переміщених осіб (ВПО), тих, хто повернувся, осіб, які не були переміщені та приймаючих громад.

У першій половині 2019 року в результаті конфлікту було пошкоджено більше 400 будинків по обидві сторони від лінії розмежування. Це підтвердило тенденцію зменшення кількості нових пошкоджень, зазначену роком раніше, але також показало, що цивільне населення та інфраструктура досі залишаються ціллію.

З початку кризи заходи з ремонту житла, що проводяться місцевою владою, громадами та гуманітарними організаціями, привели до значного скорочення числа сімей, які потребують допомоги з ремонтом, особливо на підконтрольних уряду територіях (ПУТ). На цьому етапі реагування агентства з питань житла готуються передати секторальну відповідальність державним органам, обмежуючи свою **увагу заповненням прогалін, у випадках, коли державні органи не можуть цього робити** (наприклад, в районах з поганою доступністю та обмеженим доступом до основних видів послуг, а також в районах з підвищеним рівнем небезпеки (населені пункти вздовж лінії розмежування) і в районах з недостатньою забезпеченістю гуманітарною допомогою (непідконтрольні уряду території [НПУТ]).

Аналогічний підхід повинен бути застосований у роботі з підготовки до зими. Слід визнати, що майже п'ять років кризи не дозволили більшості людей, які постраждали внаслідок конфлікту, відновити свій доступ до засобів до існування і, що наразі все більше людей вичерпали свої фінансові заощадження та не можуть належним чином підготуватися до зими. У той же час гуманітарні організації повинні розглядати свої програми підготовки до зими як **додаткову допомогу до тієї підтримки, що надається державними органами** на ПУТ і де-факто організаціями на НПУТ. Кластер з питань житла та НПТ залишається доступним для налагодження комунікації між урядовими і неурядовими суб'єктами, оскільки сьогодні тісна координація потрібна більше, ніж будь-коли.

Допомога МКП та іншим соціальним закладам також повинна вважатися пріоритетною, **навіть за межами 0-20 км зони** (від лінії розмежування).

Пілотні проекти, направлені на пошуки сталих альтернативних заходів з підготовки до зими, на які було зроблено особливий наголос в попередніх рекомендаціях щодо підготовки до зими, залишаються напрямом, який партнери Кластера все ще закликають вивчати, але також враховувати відповідні плани і програми організацій, що займаються питаннями відновлення та розвитку.

Уся інформація, що міститься в цьому документі, є результатом консультацій з основними партнерами Кластера з питань житла - як на підконтрольній, так і на непідконтрольній уряду території - які брали участь в оновленні «Рекомендацій щодо підготовки до зими» минулого року, на якому заснований даний документ. Також враховано досвід, накопичений за п'ять попередніх зимових циклів.

2. Основні рекомендації

- Через велику кількість сімей, які неспроможні адекватно підготуватися до зимового сезону, у поєднанні зі зменшенням уваги з боку донорів, гуманітарним організаціям переконливо пропонує розробити та застосовувати бальні системи за критеріями вразливості при відборі бенефіціарів програм підготовки до зими, враховуючи при цьому критерії пріоритетності, запропоновані Кластером.
- Для ізольованих населених пунктів (див. Додаток 5), Кластер рекомендує повне покриття. Для інших місць серед пріоритетних областей (див. Таблицю у Розділі 3 нижче) партнерам рекомендується застосовувати індивідуальний підхід ведення справ.
- Хоча перша частина рекомендацій присвячена визначенню пріоритетності цільових груп, областей реагування та діяльності, першим фільтром, що має застосовувати кожна організація, в кожному випадку повинна бути перевірка того, що потенційний бенефіціар не отримує допомогу від держави (див. більше у Розділі 7).
- Агентствам також рекомендується **пересвідчитися** - за допомогою систематичних інформаційних кампаній та, при необхідності, правової допомоги, - **що кожне домогосподарство в його області**

реагування, яке має право на державну допомогу, знає про свої права, подає заявки та фактично отримує її.

- Агентствам також рекомендується розглянути діяльність із низькими або відсутніми витратами та високою ефективністю: (а) покриття виключно витрат на транспортування твердого палива (для місць, які знаходяться далеко або важкодоступні, а транспортні витрати, що стягуються постачальниками вугілля, особливо високі); (б) вести переговори з постачальниками (або іншим чином створювати умови) поставки вугілля в усіх тих випадках, коли постачальники не бажають їхати в певні місця з міркувань безпеки.
- На ПУТ всі нерозглянуті справи повинні бути зведені до системи перенаправлення, яку веде Кластер. У середньостроковій перспективі центральні і місцеві органи влади повинні перебрати на себе подальші дії щодо справ у загальній системі перенаправлень.
- На ПУТ, коли це можливо, **монетизація зимової допомоги** повинна бути в пріоритеті, відповідаючи критеріям уразливості бенефіціара, близького доступу до функціонуючих ринків і наявності необхідних зимових товарів. Однак у більшості населених пунктів з ускладненим доступом монетизована допомога неефективна і тому не рекомендується.
- Існує три види діяльності з підготовки до зими, які здійснює Кластер з питань житла та НПТ: 1. Розподіл твердого палива та обігрівачів; 2. Зимовий одяг (роздача зимового одягу і ковдр); 3. Утеплення житла. Усі три вважаються ефективними способами підвищення готовності до холодного сезону. Однак, з огляду на скорочення гуманітарного фінансування та необхідність приділяти першочергову увагу більш економічно доступним видам діяльності в короткостроковій перспективі, **утеплення житла в даний час рекомендується тільки в рамках діяльності з відновлення / розвитку**.
- Як і у випадку з утепленням житла, впровадження альтернативних і більш сталих джерел опалення рекомендується (див. більше в Додатку 2) в рамках відновлення / розвитку.
- МКП і соціальні заклади (наприклад, школи, лікарні, громадські центри) по всій Україні все ще повинні розглядатися в якості пріоритетних в рамках гуманітарної діяльності.
- Допомога з підготовки до зими повинна бути надана до початку холодного сезону, щоб цільові групи могли планувати підготовку до зими.
- Однак, як і в попередні роки, можна також розглянути можливість реалізації пізніх програм, що починаються в січні-лютому, особливо в разі пізнього настання низьких температур. Пізні програми повинні бути орієнтовані на сім'ї, які в першому раунді відбору вважалися здатними впоратися із зимою, але тепер потребують допомоги. У цьому випадку розмір допомоги повинен відповідати кількості місяців, які покриваються.

ВАЖЛИВО - Для будь-якого виду допомоги в рамках програми підготовки до зими рекомендується проводити **моніторинг після розподілу допомоги** для оцінки результатів надання допомоги бенефіціарам. Кластер з питань житла запропонував список основних питань, які повинні бути включені в усі анкети опитування в рамках такого моніторингу. Це дозволить Кластеру скласти всебічний огляд кампанії підготовки до зими, який буде взятий за основу при плануванні наступної кампанії.

3. Пріоритизація бенефіціарів програми підготовки до зими

Пріоритетні райони

ПУТ	Головний пріоритет:	<ul style="list-style-type: none"> Ізольовані н.п.¹ в 0-20 км від лінії розмежування Місця компактного проживання
	Другий пріоритет:	<ul style="list-style-type: none"> Неізольовані н.п. в 0-5 км від лінії розмежування
НПУТ	Головний пріоритет:	<ul style="list-style-type: none"> н.п. в 0-5 км від лінії розмежування
	Другий пріоритет:	<ul style="list-style-type: none"> н.п. в 5-20 км від лінії розмежування

Цільові групи

Для рекомендацій щодо визначення кінцевих одержувачів допомоги Кластер з питань житла та НПТ взяв до уваги документ Кластера з питань захисту Про захист і визначення пріоритетів людей з особливими потребами² в контексті гуманітарної допомоги та діяльності з питань розвитку в Україні, а також документ УВКБ ООН «Термінологія та види даних, що використовуються для індикаторів ефективності в 2019 р.» Виходячи з цього, Кластер з питань житла та НПТ рекомендує партнерам Кластера використовувати систему «фільтрів», запропоновану нижче. Згідно з цією системою, в центрі уваги гуманітарних організацій, які надаватимуть допомогу з підготовки до зими, повинні бути всі ті сім'ї, які не мають доступу до основних засобів підготовки до зими та які не отримують державних субсидій на оплату комунальних послуг / палива або соціальної допомоги на комунальні послуги та не отримують допомогу в рамках офіційних (що надаються державою та де-факто організаціями) програм підготовки до зими як на ПУТ, так і на НПУТ

потім

- i. ті, хто належать до однієї з Основних цільових груп (**О**)
  - > населення, яке не було переміщене (на 0-20 км від лінії розмежування)
  - > ті, хто повернувся (в 0-20 км від лінії розмежування),
  - > ВПО (в 0-20 км від лінії розмежування в МКП)

потім

- ii. ті, хто належать до однієї з Соціально незахищених груп (**С**)
  - > Люди з інвалідністю / травмою
  - > Домогосподарства, які зазнають соціально-економічних труднощів
  - > Члени меншин

потім

- iii. ті, хто належать до груп з Додатковими особливими потребами (**Д**)

<p>A.1. Потреби в сфері особистого та правового захисту:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Немає цивільних документів; ▪ Немає доступу до державних послуг; ▪ Незадоволені основні потреби; ▪ Неодноразове переміщення; ▪ Соціально відчужені; ▪ Одинокі батько чи мати/опікун; ▪ Борги по зарплатні. 	<p>A.3. Особливі потреби, пов'язані з віком:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Люди похилого віку (60+); ▪ Багатодітні сім'ї.
<p>A.2. Особливі потреби, пов'язані з серйозним захворюванням</p>	<p>A.4. Сексуальне та гендерно-обумовлене насильство (СГН):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Жінки/чоловіки; ▪ Дівчата або хлопчики; ▪ Представники ЛГБТІ спільноти.

¹ Кластер з питань житла та НПТ заохочує партнерів зосередитися на непокритих потребах. Координація щодо конкретних локацій буде здійснюватися на регіональному рівні.

² <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/protection-cluster-guidance-note-prioritizing-people-specific-needs>

Пріоритизація діяльності (відповідно до території)

Локація		Групи бенефіціарів	Вид допомоги
ПУТ	ізолювані н.п. 0-20 км	Все населення	<ul style="list-style-type: none"> - Ремонт житла - Роздача НПТ - Роздача твердого палива - Доставка твердого палива
ПУТ	0-5 км	О х С	<ul style="list-style-type: none"> - Ремонт житла - Грошова допомога - Роздача НПТ - Доставка твердого палива - Роздача твердого палива
ПУТ	5-20 км	О х С х Д	<ul style="list-style-type: none"> - Ремонт житла - Грошова допомога - Доставка твердого палива - Правова допомога
ПУТ	20+ км	ВПО в МКП	<ul style="list-style-type: none"> - Грошова допомога на оренду житла - Ремонт житла у випадку повернення
НПУТ	0-20 км	О х С	<ul style="list-style-type: none"> - Ремонт житла /інфраструктури - Роздача НПТ; - Роздача твердого палива
НПУТ	20+ км	О х С х Д	<ul style="list-style-type: none"> - Ремонт житла /інфраструктури; - Роздача НПТ; - Роздача твердого палива

Джерело: УВКБ ООН Україна

4. Опалення

(а) ПУТ

ПУТ Кількість на одну сім'ю на один сезон		ціна за од. (дол. США)	заг. вартість ³ (дол. США/сезон)	Примітки	
Вугілля	рекомендована	4 Т	140	560	Ціна за одиницю не враховує транспортування.
	мінімальна	2 Т			
Дрова	рекомендована	8 м ³	28	230	Ціна за одиницю не враховує транспортування. Дешевше, ніж вугілля, але вимагає витрат додаткових зусиль. Не рекомендується для людей похилого віку або людей з інвалідністю.
	мінімальна	4 м ³			
Брикети	рекомендована	4,5 Т	132	600	Ціна за одиницю не враховує транспортування. Зручніші в користуванні, ніж вугілля. Рекомендуються до використання в разі недоступності вугілля.
	мінімальна	2,25 Т			
Гранули	рекомендована	6,0 Т	121	720	Ціна за одиницю не враховує транспортування. Зручніші в користуванні, ніж вугілля (рекомендується для людей похилого віку); потрібна спеціальна піч.
	мінімальна	3,0 Т			
Газ	рекомендована	2.400 м3	0,264	640	
	мінімальна	1.200 м3			
Електрика	рекомендована	13.500 ⁴ кВт	0,038	450	
	мінімальна	7.000 кВт			
Централізоване опалення	рекомендована	15 Гкал	45	680	Рекомендована сума допомоги відноситься до всього сезону (6 місяців). Мінімальна сума означає покриття 3 зимових місяців.
	мінімальна	7,5 Гкал			

*Примітка: у наведеній вище таблиці порівнюється вартість різних джерел опалення; мета - дати вказівки при виборі типу допомоги. Запропонована «кількість на одну сім'ю на один сезон» є приблизною середньою кількістю кожного джерела опалення, необхідною для виробництва 20 гікалорій тепла, що тут взято за приблизно 80% потреб у опаленні для середньостатистичної сім'ї на один зимовий сезон (для варіанту «Централізоване опалення», проте, рекомендована кількість встановлюється на рівні 10 Гкал з урахуванням меншої житлової площі квартир у порівнянні з приватними будинками).

Тверде паливо

Основним видом допомоги, що надається в рамках програми підготовки до зими, залишається надання (в натуральному вигляді або у грошовому еквіваленті) вугілля, дров, брикетів і гранул. Деякі з проблем, про які повідомлялося у торішніх рекомендаціях – це, в основному, низька якість матеріалу, зростання цін і складності із закупівлями. Ці проблеми все ще потрібно враховувати - разом із типом місцевості, вразливістю та потребами - при плануванні надання гуманітарної допомоги.

Печі

Як показала минулорічна програма підготовки до зими, надання печей- «буржуйок» є ефективним рішенням у випадку перебоїв із поставками - наприклад, внаслідок пошкодження цивільної інфраструктури.

³ Партнери Консорціуму ACCESS (PIN, ACTED, MdM і IMPACT) спільно з NRC і організацією «Врятуймо дітей» проводять спільне дослідження з моніторингу ринку в районах, близьких до лінії розмежування в Донецькій і Луганській областях (ПУТ) з серпня 2017 року. З тенденціями ринку і цінами можна ознайомитися тут: https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoieYWI4MDFYtGtYU2OC00OGM0LWlxMTktNGRkYzBkNDRmMdlilwiidCI6ImQyMDEBIOT_AzLTE5YjAtNDUyZS1iZDIxLWQxYWEwMTEzOTBkNSlslmMiOjIh9.

⁴ Розрахунки зроблено на основі даних, представлених у звіті ЕЕК ООН за 2013 рік, і усередненої площі будинку 50 м².

Рекомендується постачати «буржуйки» разом із достатньою кількістю палива⁵, і – що ще більш важливо – забезпечити доступність палива для сімей-одержувачів допомоги.

(див. також Додаток 1 – Інформування бенефіціарів про небезпеку отруєння чадним газом)

Комунальні послуги

Грошову допомогу можна надавати з метою допомогти вразливим сім'ям оплачувати комунальні послуги протягом сезону. Рекомендується, щоб на додачу до видачі коштів гуманітарні організації проводили регулярний моніторинг у сфері захисту та житла відповідно до індикаторів, зазначеними в «Керівництві з монетизації⁶ гуманітарної допомоги» Кластера з питань житла.

Організації у складі Кластера повинні надавати грошову допомогу, враховуючи розмір державної житлової субсидії, а також поточні ціни на комунальні послуги. Деяку загальнодоступну інформацію щодо державної статистики можна знайти у виносках⁷.

Джерело: УВКБ ООН Україна

(6) НПУТ

НПУТ Донецької області		ціна за од. (дол. США)	заг. вартість (дол. США/сезон)	Примітки	
Кількість на одну сім'ю на один сезон *					
Вугілля	рекомендована	3 Т	80	240	Ціна за одиницю враховує транспортування.
	мінімальна	-	-	-	
Дрова	рекомендована	8 м ³	25	200	Ціна за одиницю не враховує транспортування. Дешевше, ніж вугілля, але вимагає витрат додаткових зусиль. Не рекомендується для людей похилого віку або людей з інвалідністю.
	мінімальна	4 м ³		100	
Брикети	рекомендована	4,5 т	100	450	Ціна за одиницю не враховує транспортування. Зручніше в користуванні, ніж вугілля. Рекомендуються до використання в разі недоступності вугілля.
	мінімальна	2,25 т		225	
Газ	рекомендована	2.400 м ³	0,040	100	
	мінімальна	1.200 м ³		50	
Електрика	рекомендована	13.500 ⁸ кВт	0,038	450	
	мінімальна	7.000 кВт		190	
Централізоване опалення	рекомендована	6 мес.	10,00	60	
	мінімальна	3 мес.		30	

(* див. пояснення у кінці таблиці щодо ПУТ)

НПУТ Донецької області - Як і в минулому році, де-факто організації в Донецькій області провели координаційні наради з питань підготовки до зими за участю гуманітарних організацій, на яких вони оголосили про свою програму

⁵ З 2016 року був протестований комбінований підхід: надання печі (натурою) і виплата залишку грошима (на паливо).

⁶ <https://www.sheltercluster.org/ukraine/documents/guidance-monetization-sheltersnfi-humanitarian-response-ukraine>.

⁷ Середня ціна на природний газ, середня ціна на електроенергію, середня субсидія на газове опалення на домогосподарство: <http://www.nerc.gov.ua/?id=18947>. Середня зарплата: https://ukrstat.org/en/operativ/operativ2016/gdn/reg_zp_p/reg_zpp16_e.htm.

⁸ Розрахунки зроблено на основі даних, представлених у звіті ЕЕК ООН за 2013 рік, і усередненої площі будинку 50 м².

допомоги ряду сімей твердим паливом для опалення. Деякі вразливі сім'ї, проте, залишаються виключеними з офіційної програми допомоги (див. більше в Розділі 8).

14 603 домогосподарства потрапляють до цих категорій. Проте, згідно з інформацією, наявною на момент складання цих рекомендацій, кілька гуманітарних організацій, що діють у цьому районі, охоплюють лише 6 000 сімей, в результаті чого 8 603 вразливих домогосподарства залишаються без допомоги.

Більшість з цих 14 603 вразливих сімей були виявлені і фактично отримали допомогу з підготовки до зими в минулому році.

Населені пункти, зазначені в якості пріоритетних, залишаються такими ж, що і в минулому році: Донецьк, Горлівка, Макіївка, Докучаєвськ, Дебальцеве, Єнакієве, Жданівка, Кіровське, Сніжне, Торез, Харцизьк, Шахтарськ, Ясинувата і такі райони, як Амвросіївський, Новоазовський, Старобільський та Тельманівський.

НПУТ Луганської області Кількість на одну сім'ю на один сезон *		ціна за од. (дол. США)	заг. вартість (дол. США/сезон)	Примітки	
Вугілля	рекомендована	2,5 Т	40	100	Ціна за одиницю не враховує транспортування. Зазначена тут кількість відповідає кількості, яка надається в рамках програми громадської допомоги.
	мінімальна	-			
Дрова	рекомендована	8 м ³	16	130	Ціна за одиницю не враховує транспортування. Дешевше, ніж вугілля, але вимагає витрат додаткових зусиль. Не рекомендується для людей похилого віку або людей з інвалідністю.
	мінімальна	4 м ³			
Газ	рекомендована	2.400 м ³	0,045	110	
	мінімальна	1.200 м ³			
Електрика	рекомендована	13.500 ⁹ кВт	0,038	450	
	мінімальна	7.000 кВт			
Централізоване опалення	рекомендована	н/д	н/д	н/д	
	мінімальна	н/д			

(* див. пояснення у кінці таблиці щодо ПУТ)

НПУТ Луганської області - Протягом багатьох років розподіл твердого палива на НПУТ Луганської області не вважався пріоритетом для гуманітарних організацій, тому що вугілля легко доступне, і де-факто організації в цьому районі мали великі програми допомоги з підготовки до зими вразливим сім'ям (14 000 домогосподарств отримали допомогу в 2017 році; 19 000 - в 2018 році).

У цьому році де-факто організації оголосили, що покриття буде обмеженим (див. детальніше в Розділі 8), і звернулися до гуманітарних організацій з проханням взяти участь у відповідній діяльності. Багато категорій, які гуманітарні організації вважають вкрай уразливими, в будь-якому разі не будуть включені до програми громадської допомоги. Партнери, що працюють на НПУТ Луганської області, кількісно визначають 9 000 домогосподарств, які потребуватимуть підтримки з боку гуманітарних організацій. Згідно з інформацією, наявною на момент складання цих рекомендацій, кілька гуманітарних організацій, що діють в цьому районі, покривають менш ніж 5500 сімей, в результаті чого понад 3500 вразливих домогосподарств залишаються без допомоги.

Де-факто організації нададуть доступ до 90-95 з 113 місць, де мешкає цільове населення.

Спостерігачі сходяться на думці, що розподіл твердого палива є життєво важливою діяльністю, особливо в ізольованих районах.

⁹ Розрахунки зроблено на основі даних, представлених у звіті ЕЕК ООН за 2013 рік, і усередненої площі будинку 50 м².

5. Зимовий одяг

Набір зимового одягу Рекомендована кількість (на 1 люд.) Та орієнтовні ціни		
Найменування	Кількість	Ціна
Зимова куртка	1	75 дол.
Черевики-валянки	1	13 дол.
Теплі шкарпетки	2	3 дол.
Шапка	1	5 дол.
Шерстяний шарф	1	5 дол.
Термобілизна	1	25 дол.

Фінансові труднощі обмежують купівельну спроможність як переміщеного, так і непереміщеного населення. Безсумнівно, це також стосується придбання товарів для зими: курток, головних уборів, термобілизни та ковдр.

За останні два роки реалізація програми підготовки до зими, завдяки якій ВПО та інші категорії осіб, які постраждали внаслідок конфлікту на сході України, змогли придбати базові товари для зими, мала особливо важливе значення.

Зрозуміло, перш ніж надавати таку допомогу, необхідно провести аналіз місцевих ринків (де більшість потенційних бенефіціарів зазвичай купують ці товари), а після надання необхідно проводити моніторинг після розподілу допомоги.

Джерело: УВКБ ООН Україна

6. Утеплення житла

Утеплення житла як і раніше вважається ефективним способом підвищення готовності людей до холодного сезону. Однак, з огляду на скорочення гуманітарних фондів і необхідність приділяти першочергову увагу більш рентабельним видам діяльності в короткостроковій перспективі, утеплення житла в даний час рекомендується тільки в рамках відновлення / розвитку (технічну інформацію див. у Додатку 4).

7. Місця компактного проживання

Діяльність, спрямована на підготовку до зими, включає в себе проекти з надання підтримки громадським закладам та об'єктам інфраструктури, які надають послуги переміщеному населенню, таким як місця компактного проживання, які також є місцем, де члени громади можуть зігрітися.

Приклади заходів з підготовки до зими, пов'язаних з місцями компактного проживання та іншими установами, в яких проживають ВПО, включають:

1. Індивідуальна підтримка вразливих ВПО, які проживають в місцях компактного проживання.
2. Підтримка шкіл, лікарень та об'єктів загального користування, які служать не тільки місцем проживання для ВПО, але і місцем, де всі члени невеликих громад отримують базові послуги.
3. Надання допоміжних будівельних матеріалів приватним або державним компаніям, які спроможні здійснювати великі інфраструктурні проекти.

8. Державні програми підтримки

Державна допомога з підготовки до зими покривається субсидіями та соціальними пільгами, доступними для громадян України. В Україні програма житлових субсидій була розпочата в 1995 році рішенням уряду України для надання допомоги малозабезпеченим сім'ям в оплаті житлово-комунальних послуг. Протягом більше двадцяти років ця програма залишається основним механізмом соціального захисту населення за часів зростання цін і тарифів на житлово-комунальні послуги.

Житлова субсидія - це безоплатна фінансова підтримка, що надається державою мешканцям житлових приміщень, які не можуть самостійно оплачувати рахунки за комунальні послуги, а також за підтримання належного технічного стану багатопверхових будівель.

Є два типи субсидій. Субсидія **на житлово-комунальні послуги** надається з місяця подання заяви до кінця опалювального сезону і розраховується в залежності від сезону (опалювальний сезон з 1 травня по 30 вересня та опалювальний сезон з 1 жовтня по 30 квітня). Субсидія **на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного палива** призначається один раз на календарний рік. Для домашніх господарств з індивідуальним опаленням субсидія розраховується на **опалювальний сезон з 16 жовтня по 15 квітня включно**.

Хто має право на житлові субсидії для оплати комунальних послуг? Сім'ї, чії рахунки за комунальні послуги перевищують встановлений обов'язковий платіж за комунальні послуги. Кроки **для розрахунку** обов'язкового платежу за комунальні послуги такі:

1. Сім'я повинна розрахувати сукупний дохід всіх своїх членів за останні 6 місяців.
2. Цей загальний дохід повинен бути розділений на 6, а потім на кожного члена сім'ї.
3. Цифра, отримана на кроці 2, повинна бути розділена на прожитковий мінімум (який станом на 1 січня 2019 року становить 1853 грн.).
4. Отриманий результат слід спершу поділити на 2, а потім помножити на 0,15, а потім отриманий показник повинен бути представлений в процентах (наприклад, 0,09 - 9%). Цей відсоток показує, скільки із сукупного сімейного доходу повинно бути виділено на оплату комунальних послуг.

Громадянам України доступний веб-сайт, на якому показано, як розрахувати суму обов'язкового платежу і суму можливої субсидії - <https://teplo.gov.ua/calculation>.

Існують випадки, коли субсидія **не може бути надана**:

- Якщо площа опалювального приміщення більше 120 м² (для квартир) або 200 м² (для будинків);
- Якщо у когось у родині є автомобіль, з дати випуску якого минуло менше п'яти років;
- Якщо в сім'ї/домогосподарстві є люди старше 18 років, і вони а) **взагалі не мають доходу** за останні 6 місяців; б) вони отримали дохід **нижче офіційної мінімальної заробітної плати** та / або не сплатили єдиний соціальний внесок в мінімальній сумі.
- Якщо хтось нещодавно купив земельну ділянку / квартиру / транспортний засіб.
- Якщо за комунальні послуги є заборгованість більше одного місяця;
- Якщо громадянин отримав вищу субсидію, ніж повинен був, і не повернув різницю державі.

Субсидія на придбання твердого палива або газу надається один раз на рік за індивідуальним запитом громадян України. Мінімальна кількість твердого палива складає 2 тонни на рік для домашнього господарства, в той час як

мінімальна кількість газу, яка повинна бути придбана за допомогою субсидії, становить 42 кг (2 балони) для 1-2 осіб, 63 кг (3 балона) для 3-4 осіб і 84 кг (4 балони) для 5+ осіб.

Гранична вартість твердого палива встановлена в розмірі 2603,55 грн. за тону і 260,36 грн. за газовий балон.

Значення субсидії для гуманітарних організацій:

1. Організації повинні перевірити, чи була отримана субсидія. Це можна зробити за посиланням subsidii.mlsp.gov.ua з подальшою верифікацією місцевою владою (Адмін. 4).
2. Якщо сім'я-бенефіціар отримувала субсидії, їхні основні потреби щодо підготовки до зими повинні бути покриті. Агентства Кластера повинні зосередитися на тих бенефіціарах, які не отримують субсидій з об'єктивних причин і які не можуть покрити свої основні потреби.
3. У разі, якщо особи, які мають право на субсидії, не отримують їх, гуманітарні організації повинні залучати фахівців з житлових, земельних та майнових прав, щоб допомогти бенефіціарам отримати доступ до цих субсидій.
4. Тільки якщо бенефіціари не отримують субсидії або стикаються з затримками в отриманні субсидій з доведених об'єктивних причин, гуманітарні організації повинні розглядати їх як таких, що мають право на допомогу з підготовки до зими.

Соціальні виплати призначаються певним групам населення відповідно до їх статусу / заслуг.

- Деякі групи населення мають значно менші рахунки за комунальні послуги (на 75% або навіть 100%). Це забезпечує людям, які отримують такі пільги, достатню підтримку протягом зимового сезону.
- Люди можуть отримувати тільки один вид допомоги: або субсидії, або соціальну допомогу, але не обидва.
- Якщо особи, які мають право на соціальну допомогу, не можуть отримати до неї доступ і змушені використовувати інші види опалення, вони все одно повинні розглядатися в якості бенефіціарів у програмах гуманітарних організацій з підготовки до зими.

Згідно з прийнятими обласними бюджетами на 2020 рік, як Донецька, так і Луганська області України передбачили кошти на субсидії та допомогу найбільш вразливим верствам населення. У Донецькій області¹⁰ загальна сума житлових субсидій на оплату комунальних послуг становить 1,7 млрд. грн., а сума коштів, виділених на субсидії на придбання палива, становить 110 млн. грн. У Луганській області житлові субсидії становлять 721 млн. грн., а субсидії на придбання палива - усього 23 млн. грн.

Відповідно до закону про місцеве самоврядування¹¹ українські адміністрації на районному та місцевому / муніципальному рівнях мають право виділяти кошти на разову або повторну індивідуальну допомогу (тобто у вигляді умовних грошових коштів). Це означає, що місцева влада може надавати допомогу з підготовки до зими з місцевих бюджетів, якщо буде достатньо коштів після того, як захищені статті видатків будуть повністю покриті.

Джерело: УВКБ ООН Україна

9. Підтримка на НПУТ

НПУТ Донецької області - Як і у випадку з НПУТ Луганської області, де-факто організації на НПУТ Донецької області мають програму допомоги з підготовки до зими, з якої виключено великі групи вразливих сімей. Більш того, незважаючи на цифри, запропоновані де-факто організаціями, на НПУТ Донецької області більша кількість людей потребує допомоги з підготовки до зими, ніж в Луганській області. Пропонована діяльність у відповідь на потреби НПУТ Донецької області аналогічна діяльності на НПУТ Луганської області. Специфіка реагування в Донецьку визначається великою кількістю населення, що потребує допомоги, а також квартальними циклами планування бюджету де-факто організацій.

¹⁰ Існує випадок з містом Святогірськ, яке не отримує фінансування ні на які види субсидій.

¹¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/stru>

Групи, виділені гуманітарними організаціями, які діють на НПУТ Донецької області, що будуть виключені з громадських програм, є такими ж, що і в минулому році:

- особи з інвалідністю 1-ї та 2-ї груп;
- сім'ї з дітьми з інвалідністю; а також
- літні люди (75 років і старше).

НПУТ Луганської області – Протягом зимового сезону 2018-2019 років (такий самий підхід очікується і для зими 2019-2020 років) дві групи мали право на отримання грошової допомоги (7500 рублів, приблизно 120 доларів США):

(а) Пенсіонери, які проживають на НПУТ Луганської області і вийшли на пенсію з гірничодобувних підприємств і їхніх філій¹²;

(б) Населення, що належить до однієї з наступних груп уразливості¹³;

- ветерани війни (ветерани війни з інвалідністю, учасники бойових дій та ветерани війни);
- члени сімей загиблих або померлих ветеранів війни;
- жертви нацистських переслідувань;
- вдови (вдівці) убитих або померлих жертв нацистських переслідувань;
- особи, які мають особливі трудові заслуги перед батьківщиною, а також вдови (вдівці) або батьки померлих осіб, які мають особливі трудові заслуги перед батьківщиною;
- громадяни, які отримали травми / постраждали від наслідків в результаті чорнобильської катастрофи I і II категорій, а також вдови померлих громадян, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою I і II категорій;
- багатодітні сім'ї, в тому числі дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї, в яких троє або більше дітей живуть не менше року; пенсіонери, які раніше працювали медичними та фармацевтичними працівниками у сільській місцевості та селищах міського типу та проживають у цих населених пунктах;
- пенсіонери, які раніше працювали педагогічними працівниками в сільській місцевості та селищах міського типу та проживають у цих населених пунктах;
- пенсіонери, які працювали в державних і муніципальних закладах культури, освітніх установах сфери культури в сільській місцевості та селищах міського типу та які до сих пір проживають там;
- особи, які мають право на соціальну підтримку для придбання твердого палива відповідно до частини 8 статті 42 Гірничого закону так званої «Луганській народної республіки»;
- члени сімей, загиблих при захисті батьківщини.

Партнери на НПУТ Луганської області повідомляють, що для багатьох потенційних бенефіціарів, що належать до цих категорій, було важко отримати потрібну документацію на доказ їх відповідності критеріям.

10.Список додатків

Додаток 1 - Інформування бенефіціарів про небезпеку отруєння чадним газом

Додаток 2 - Відновлення та засоби до існування в контексті підготовки до зими. Три приклади з програми за 2017 рік

Додаток 3 – Індикатори моніторингу після розподілу допомоги

Додаток 4 – Утеплення житла

Додаток 5 – Список ізольованих селищ

¹² Джерело: <https://sovminlr.ru/akty-soveta-ministrov/postanovleniya/16280-o-predostavlenii-mery-socialnoy-podderzhki-v-denezhnom-vyrazhenii-dlya-priobreteniya-tverdogo-bytovogo-topliva-uglya-pensioneram.html>

¹³ Джерело: <https://nt1941.su/publication/7671-kak-oformit-pomosch-na-priobretenie-bytovogo-topliva.html>

Додаток 1. Інформування бенефіціарів про небезпеку отруєння чадним газом

Мал. 1 https://www.irvingenergy.ca/wp-content/uploads/2010/11/carbon_monoxide_image.gif

Чадний газ або монооксид вуглецю - це газ, який утворюється при роботі з піччю, і є токсичним у певних концентраціях. Партнери, які надають печі в якості допомоги, повинні переконатися, що бенефіціари знають про небезпеку та проінструктовані щодо безпечного користування.

Наявність у будинку справного димоходу зводить небезпеку отруєння чадним газом до мінімуму, в той час як у тих будинках, де немає димоходів, необхідно регулювати вентиляцію: відкривати вікна та інші отвори для доступу свіжого повітря.

Небезпека отруєння чадним газом є великою, якщо немає регулярного провітрювання, оскільки цей газ невидимий і не має запаху. Симптоми отруєння схожі на грип. Бенефіціари також повинні бути належним чином поінформовані про симптоми отруєння чадним газом: головний біль, слабкість, запаморочення, нудота або блювання, задишка, помутніння зору або втрата свідомості¹⁴.

¹⁴ <http://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/carbon-monoxide/basics/symptoms/con-20025444>

Додаток 2. Відновлення та засоби до існування в контексті підготовки до зими. Три приклади з програми за 2017 рік

1. Прес для виробництва біопалива (пелет).

Як наслідок розвитку конфлікту на підконтрольній уряду території виникли проблеми з якістю та доставкою вугілля. Оскільки в якості заміника вугілля можна використовувати біомасу будь-якого виду, партнери експериментували з різними варіантами, такими як вугільний пил, тирса, гречка, торф, деревина, рослинні відходи (наприклад, кукурудзяна і рисова лушпиння), тваринні відходи, трава і хмиз¹⁵.

Перед використанням в якості джерела палива взимку, ці матеріали повинні пройти кілька етапів обробки¹⁶. Наприклад, бенефіціари можуть використовувати доступні деревообробні інструменти або ручний прес, щоб зменшити розмір матеріалу, зібраного для виробництва дерев'яних брикетів. Після того, як матеріал підготовлений та обрізаний, брикети можна виготовити, використовуючи целюлозу з деревоподібних матеріалів, гній або глину. Очікується, що загальна вартість подрібнювача і ручного преса для виготовлення брикетів складе менше 4000 грн (приблизно 150 дол. США). У деяких сільських і фермерських громадах деякі матеріали вже можуть бути в наявності.

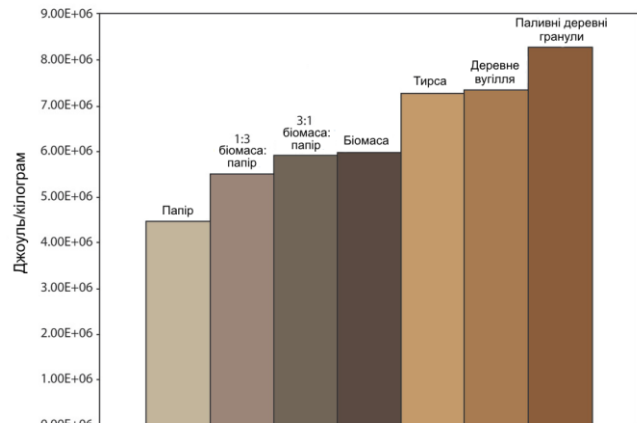
Брикети з біомаси потрібно в два рази більше, ніж дров або вугілля протягом одного зимового сезону, як було виявлено в ході реалізації пілотної програми Норвезької ради у справах біженців (NRC) в Україні в 2016 році. Різниця у кількості енергії, що виробляється, залежить від типу біомаси, обраного бенефіціарами. Через кількість часу та об'єм фізичної праці, що необхідні для виготовлення брикетів, початок таких заходів має бути запланований на літні місяці, щоб бенефіціари встигли заготовити достатню кількість брикетів до початку зими.

Під час реалізації проекту потрібен регулярний моніторинг домогосподарств, що вперше отримують таку допомогу, оскільки, якщо матеріал не буде належним чином спресований, брикети будуть згоряти швидше, ніж звичні вугілля або деревина, через що бенефіціари можуть не протягнути всю зиму на цьому паливі.

Можливості подальшого впровадження подібної практики на Донбасі дуже сприятливі, оскільки Україна вже є експортером подібних пелетів біомаси в Польщу, Чехію та інші країни ЄС¹⁷. Організації, які вже надають таку допомогу, повідомили, що домовилися з місцевим Управлінням лісового господарства та будуть компенсувати свої втручання шляхом висадки нових дерев. На додаток до сприяння відновленню місцевого населення ця діяльність буде також сприяти омолодженню лісів, які були виснажені через конфлікт.

2. Допомога малому бізнесу з виробництвом зимових товарів (особливо на ПУТ біля лінії розмежування)

Будівельні компанії та компанії з пошиття одягу є основними постачальниками зимових товарів у районах, де раніше пролягала лінія розмежування. Рекомендується робити закупівлі товарів для гуманітарної допомоги саме у цих компаній, щоб вони могли стати надійними постачальниками зимових товарів. Також

Мал. 2- <http://biomassmagazine.com/articles/5148/biomass-briquettes-turning-waste-into-energy>

¹⁵ <http://www.developmentbookshelf.com/doi/pdf/10.3362/9781780447698.011>

¹⁶ <http://www.developmentbookshelf.com/doi/pdf/10.3362/9781780445762.009>

¹⁷ <http://biomassmagazine.com/articles/14090/eastern-europe-exporters>

можна створити соціальну бізнес-ініціативу, яка стимулювала б продаж зимових товарів постраждалим внаслідок конфлікту сім'ям за нижчою ціною протягом декількох місяців. Раніше організації на ПУТ в Україні видавали ваучери для підтримки малого бізнесу, домовляючись при цьому про надання знижок постраждалим внаслідок конфлікту особам.

3. Допомога будівельним компаніям у виробництві доступних бенефіціарам альтернативних видів матеріалу для утеплення житла

Через малу поширеність утеплення житла та негативні наслідки конфлікту, через які стало неможливим газове опалення, яке використовували раніше в багатьох будинках, партнери можуть надавати допомогу бенефіціарам у придбанні матеріалів і подальшому утепленні їхніх будинків. З метою сприяння створенню робочих місць можна навчати бенефіціарів виготовленню матеріалів для утеплення житла із наявної сировини, наприклад, зі спресованої соломи або обробленої пшеничної чи рисової соломи¹⁸. Одна з найдешевших та екологічних технологій будівництва - технологія будівництва зі спресованої соломи - підвищує енергоефективність будинку завдяки використанню теплоізоляційних властивостей стін середньої товщини, та водночас додає будинку сучасний дизайн. Ця технологія передбачає будівництво стін із великих солом'яних блоків, з'єднаних за допомогою дошок через кожні два блоки та / або перев'язаних металевим дротом. Зазвичай солом'яні блоки для будівництва виготовляються з використанням того ж преса, що й брикети біомаси, але є більш щільними та сухими, ніж сільськогосподарські¹⁹. Схожий проект виробництва спресованої соломи вже був впроваджений в Україні у 2016 році в м. Хмельницькому. При використанні гідравлічного преса потрібні дві або три людини для виробництва від чотирьох до восьми панелей за одну зміну при споживанні електроенергії 3 кВт / год. Середні розміри однієї секції соломи - 1250 x 3000 x 400 мм при вазі близько 200 кг та щільності 100-130 кг/м³. З метою стимулювання попиту на таке виробництво, як другорядного елемента програми можна видавати грошові ваучери та надавати технічну допомогу бенефіціарам з утеплення житла²⁰.

---

¹⁸ <https://www.treehugger.com/green-architecture/greenbuild-agriboard-structural-insulated-panels.html>

¹⁹ <http://home.howstuffworks.com/home-improvement/construction/green/straw-bale-house.htm>

²⁰ <http://eco-bud.com/cena-2>

Додаток 3. Індикатори моніторингу після розподілу допомоги

Це список основних питань, які Кластер з питань житла рекомендує своїм партнерам включати до своїх анкет опитувань для моніторингу після розподілу допомоги, щоб упорядкувати збір даних і об'єднати висновки про результати діяльності різних організацій в одному документі.

- Тип розміщення (орендована квартира, орендована кімната, орендований будинок, приватний будинок, проживання в гостях, місце компактного проживання, готель, гуртожиток, інше)
- Кількість осіб у сім'ї
- Площа у квадратних метрах, або кількість кімнат в якості показника, якщо площа невідома
- Тип опалення (комунальне, електрообігрівач, вугільна піч, брикети або пелети, дров'яна піч²¹)
- Пошкоджене або неушкоджене житло - якщо пошкоджене - то яка категорія збитку²²)
- Огляд житла для перевірки адекватної ізоляції: (чи не тече дах, чи немає щілин у вікнах, тріщин у стінах або в підлозі, чи є вікна, двері та підлога)
- Оцінка джерела тепла як доброго чи поганого
- На скільки місяців вистачило виданого палива (джерела тепла)
- Джерела доходу та середньомісячний дохід
- Середня вартість оренди на місяць з жовтня по квітень
- Середня вартість опалення на місяць з жовтня по квітень
  - До та після утеплення житла
- Середня вартість комунальних послуг на місяць з жовтня по квітень
  - До та після утеплення житла
- Середня вартість води на місяць з жовтня по квітень
- Наявність гарячої води
- Статус: ВПО, не ВПО, приймаюча громада
- Інша категорія вразливості: особи з інвалідністю, люди похилого віку, особи з хронічними захворюваннями, багатодітні сім'ї тощо

---

²¹ Через високу небезпеку пожежі дров'яні печі можуть використовуватися тільки в дуже рідкісних і виняткових випадках. Окремі категорії вразливих осіб можуть зазнавати труднощів при користуванні такими печами. У разі наявності традиційної твердопаливної печі можна збільшити ефективність обігріву, обклавши піч спеціальною цеглою

²² Для отримання інформації про категорії пошкоджень див. Технічну записку Кластера з питань житла про рівні небезпечності ситуації

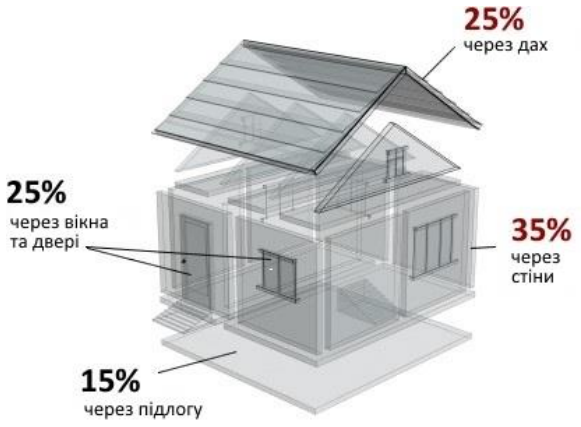
2. Додаток 4 – Утеплення житла

З огляду на обмеженість систем газопостачання (через підвищення цін, а в районах, безпосередньо постраждалих внаслідок конфлікту, - також через часті перебої у постачанні), а також затягнутий характер конфлікту, утеплення житла є найбільш ефективним довгостроковим рішенням як для ПУТ, так і для НПУТ для належної підготовки житла до зими, збільшення енергоефективності будинків і поступового скорочення витрат на комунальні послуги.

Придбання та встановлення ізоляційних матеріалів є ефективною допомогою не тільки для непереміщеного населення вздовж лінії розмежування, а й для ВПО, оскільки оплата дорогих комунальних послуг, як і раніше, є великою проблемою для найбільш вразливих переміщених сімей.

У довгостроковій перспективі, особливо при наданні допомоги сім'ям із двох або більше осіб, партнери повинні розглянути можливість прийняття більш високого стандарту, ніж принцип «однієї теплої кімнати», рекомендований Кластером з питань житла на ранніх стадіях гуманітарного реагування на ситуацію на сході України.

Варіанти утеплення житла представлені у наступних таблицях.

Схематичне зображення втрат тепла	Об'єкти/ втрата тепла	Рекомендації
 <p>Дане схематичне зображення є актуальним тільки для приватного будинку. Розподіл втрат тепла може значно змінюватися відповідно до типу будівлі (багатоповерхова і т.д.)</p>	<p>Вікна²³ та інші отвори 25 - 35% [пріоритет]</p>	<p>Основне місце втрати тепла: навіть за відсутності пошкоджень, вікна із подвійною рамою в погано опалюваних приміщеннях можна утеплити, додавши додатковий шар з прозорого пластика, ізоляційної піни або стрічки</p>
	<p>Двері та вікна 15 - 25% [пріоритет]</p>	<p>За умов наявності протягу, встановлювати панелі зі скловати або мінеральної вати на стелі.</p>
	<p>Дах 25 - 35% [необов'язково]</p>	
	<p>Підлога 10 - 20% [необов'язково]</p>	<p>Якщо на першому поверсі на підлозі немає дерев'яного покриття чи лінолеуму, можна покласти мати чи килим.</p>
	<p>Стіни (зовнішні) 10 - 20% [необов'язково]</p>	<p>Зазвичай утеплювати стіни в якості гуманітарної допомоги дуже дорого, але це можна зробити як частину відновлювальних робіт</p>

²³ Оцінка втрат тепла за умов, що вікна не пошкоджені

Засклення			
№	Найменування	Кількість	Ціна (орієнтов.)
1	Для приватного будинку вікна з подвійною рамою (бажано, з трійним склопакетом для пластикових вікон) заміна та утеплення по усьому відкритому периметрі	<i>До 3 або 5 вікон на кожен будинок</i>	<i>Близько 37 дол. США/м² До 278 дол. США на один будинок</i>
2	Ізоляційна піна	0,5 балона на 1 вікно	74 грн./балон 1,6 дол. США на кімнату

Утеплення даху			
№	Найменування	Кількість	Ціна (орієнтов.)
1	Рулон скловати 100 мм/6 м ² кожний	60 м ²	185 дол. США на 1 будинок
2	Пароізоляція	60 м ²	38 дол. США на 1 будинок

Утеплення стін			
#	Найменування	Кількість	Ціна (орієнтов.)
1	Лісти скловати 100мм, захисний шар	60 м ²	2400 дол. США /будинок

Додаток 5 – Список ізольованих селищ

Станом на 31.08.2019 adm4Pcode	adm4NameLa	a2Name_lat	adm1NameLa	Населення Proliska_Data	Населення під опікою УВКБ ООН	Тип населення	REACH_Рівень доступу	Коментарі SC
UA1421584002	Богданівка	Волновахський	Донецька	9	9	сільське	Немає доступу	
UA1420985002	Дача	Бахмутський	Донецька	16	16	сільське	Немає доступу	
UA4423183601	Кримське	Новоайдарський	Луганська	577	577	сільське	Немає доступу	
UA4423187705	Лобачеве	Новоайдарський	Луганська	181	181	сільське	Немає доступу	
UA4423856502	Новоолександрівка	Попаснянський	Луганська	20	20	сільське	Немає доступу	
UA4424883503	Піщане	Станично-Луганський	Луганська	47	47	сільське	Немає доступу	
UA1411245309	Шуми	Торецький	Донецька	3	3	сільське	Немає доступу	
UA1421589002	Водяне	Волновахський	Донецька	15	15	сільське	Немає доступу	
UA1411245900	Південне	Торецький	Донецька	1535	460	міське	Немає доступу	За даними Кластера, 30% населення живе в ізольованій зоні.
UA4424880502	Болотене	Станично-Луганський	Луганська	49	49	сільське	Немає доступу	
UA1421588402	Бердянське	Волновахський	Донецька	105	105	сільське	Немає доступу	
UA4423187704	Лопаскине	Новоайдарський	Луганська	49	49	сільське	Немає доступу	
UA1420986204	Травневе	Бахмутський	Донецька	64	64	сільське	Немає доступу	
UA1425585602	Водяне	Ясинуватський	Донецька	102	102	сільське	Немає доступу	
UA1425585601	Піски	Ясинуватський	Донецька	64	64	сільське	Немає доступу	
UA1425582104	Новоселівка Друга	Ясинуватський	Донецька	70	70	сільське	Немає доступу	
UA4424880505	Сизе	Станично-Луганський	Луганська	14	14	сільське	Немає доступу	
UA1425587606	Опитне	Ясинуватський	Донецька	41	41	сільське	Немає доступу	
UA4423810800	Золоте	Попаснянський	Луганська	8546	2563	міське	Обмежений доступ	За даними Кластера, 30% населення живе в ізольованій зоні.
UA1421583701	Лебединське	Волновахський	Донецька	240	647	сільське	Обмежений доступ	
UA1421585801	Павлопіль	Волновахський	Донецька	402	374	сільське	Обмежений доступ	